

HEIMAKRÁKAN og aðrar sögur

Ása Ellefsen
Doris Hansen
Annika Højgaard
Sigrun Nolsøe

HEIMAKRÁKAN
– og aðrar søgur

HEIMAKRÁKAN – og aðrar søgur

Ása Ellefsen
Doris Hansen
Annika Højgaard
Sigrun Nolsøe

Føroya Skúlabókagrunnur 1992

This One

FU68-4TQ-LX5N

Material chráněný autorskými právy

Fororð

Í arbeiði okkara hava vit mangan saknað eykatilfar til undirvísingina í føroyskum. Her eru 12 stuttar søgur, ið hava roynst okkum væl, tær flestu eru úr Barnablaðnum. Til bókina er eitt uppgávuhefti við uppgávum til hvørja søgu. Harumframt eru nakrar dagdvøljur.

Annika, Ása, Doris og Sigrun.

Innihaldsyvirlit

- 8. Tú veitst, hvat tú hefur, men ekki hvat tú fært.
- 10. Tann sjúka leyvan.
- 12. Tveir smáir, treiskir høsningar.
- 14. Blommurnar.
- 16. Revurin og ravnurin.
- 18. Hann, ið lumpar onnur.
- 20. Heimakrákan.
- 22. Hin ótolni urtagarðsmaðurin.
- 24. Mánin í spannini.
- 26. Hví brølar leyvan.
- 28. Hann fekk løn sína.
- 30. Ein hundasøga.

Tú veitst, hvat tú hevur, men ikki hvat tú fært

Ein hundur við einum stórum kjötbeini í kjaftinum kom út á eina brúgv. Tá ið hann hugdi út av brúnni, sá hann seg sjálfvan speglast niðri í vatninum. Tá helt hann, at ein annar hundur var har niðri, og at hann eisini hevði eitt bein í kjaftinum.

Hetta beinið vil eg hava, hugsaði hundurin og leyp eftir høvdinum úti.

Tá ið hann eina løtu seinni kom upp á turt aftur, hevði hann mist sítt egna kjötbein, og hann hevði sjálvandi heldur ikki fingið hitt beinið, hann helt seg síggja niðri í vatninum.

Tann sjúka leyvan

Ein leyva var vordin ov gomul at veiða. Hon lá í holuni og gramdi seg og segði, at nú bar móti endanum.

Skjótt vistu øll dýrini, at kongur teirra lá fyri deyðanum, og so fóru øll at vitja hann og síggja hann fyri seinastu ferð.

Revurin kom eisini. Hann setti seg uttan fyri holuna og spurdi, hvussu leyvuni visti við í dag.

„Á, so illa, so illa,“ gramdi leyvan seg. „Men ætlar tú ikki at koma inn á gólvið hjá einum gomlum vini, so vit fáa prátað eina løtu?“

„Jú, tað hevði verið gaman í,“ segði revurin. „Men eg síggi slóðina eftir nógvum dýrum, sum eru farin inn í holuna, men eg síggi onga slóð, sum ber út aftur. Tað gevur mær ikki sørt av illgruna.“

Og so fór revurin avstað.

Tveir smáir, treiskir høsningarungar

Einaferð vóru tveir smáir høsningarungar, sum altíð deildust og bardust. Um annar hevði funnið okkurt at eta, so kom hin altíð at taka tað frá honum. Teir dugdu ikki at býta mat millum sín. Teir bara deildust.

Ungamma teirra royndi at siga teimum, at teir gjørdu skeivt; men teir vóru treiskir og vildu ikki lurta eftir henni. Teir ruku bara saman at berjast.

Ája, suffaði mamman, tann dagur kemur, tá ið tit sanna, at eg havi rætt. Og dagurin kom. Ein dagin fann annar ungin eitt elastikk, og teir høvdu aldri sæð so vorðið fyrr. Tí hildu teir, at tað var ein stórir reyðmaður. So fóru teir at berjast um elastikkið. Báðir vóru líka sterkir. Endin var, at báðir stóðu og togaðu í hvør sín enda á elastikkinum, sum varð longri og longri; men hvørgin vildi gevast.

Ungamma kom hjartkipt rennandi at vita, hvat teir treisku ungarnir nú bardust um. Men í somu stund slitnaði elastikkið. Ein brestur hoyrdist, og báðir ungarnir fóru bóltandi um koll. Sum tað sveið í høvdunum á teimum!

Og báðir sótu og grótu. Sótu púra býttir og gløddu hvør upp á annan. Men ungamma vildi ikki ugga teir.

Nú hava tit kanska lært okkurt, segði hon og rýmdi sín veg. Og til alla lukku høvdu teir lært at skikka sær væl.

Blommurnar

Lisa, systir hennara, báðir brøðurnir og mamma teirra fóru ein dagin at vitja abba, sum átti ein vakran urtagarð við frukttrøum. Tá ið tey vóru komin hagar og gingu og spákaðu í urtagarðinum, kom gamli maðurin móti teimum, og í hondini hevði hann eina tægu, og í henni lógu 4 leskiligar blommur so stórar sum egg og heilt ljósagular.

„Á dú,“ segði tann gamli maðurin, „koma tit at vitja meg? Vælkomin! Tað var vakurt av tykkum. Nú skulu tit eisini fáa hesar fýra átuligu blommurnar; tað vóru ikki fleiri á trænum. Men læt meg nú síggja, hvussu vit skulu bera okkum at við at býta javnt; tí tit eru 5, og tað eru bert 4 blommur. Er eingin tykkara millum, ið kann hjálpa mær?“ „Kann eg sleppa at býta blommurnar, abbi?“ spurdi Lisa. „Ja, tað skalt tú sleppa, um tú kanst býta rætt,“ svaraði gamli maðurin og gav Lisu ta lítlu tæguna.

Lisa tók fyrstu blommuna upp úr tæguni, gav brøðrum sínum hana og segði: „Tveir dreingir og ein blomma eru trý!“ So tók hon aðra blommuna upp og segði: „Tvær gentur og ein blomma tað gevur eisini trý!“ „Tað var rætt, Lisa lítla,“ segði abbin, „tú ert bæði ein góð og gløgg genta.“

Revurinn og ravnurinn

Ein ravnur hevði fingið fatur á einum ostabita og sat nú á eini grein við bitanum í nevinum.

Ein revur kendi roykin av osti. Hann kom sníkjandi yvir til træið, sum ravnurinn sat í, og fór at rósa ravninum upp til skýggja.

„Sum tú ert ein vakur fuglur,“ segði hann. „Og so fínan svartan búna, tú hevur, og so vøkur eygu. Tú átti, mín sann, at verið kongur yvir øllum fuglunum, um bara mál títt er líka vakurt sum tú sjálvur. Men eg havi ongantíð hoyrt teg syngja, – so tað manst tú tíverri ikki duga.“

Ravnurinn bleiv so errin av at vera róstur, og hann vildi vísa, at hann hevði eitt vakurt mál. Hann fór at gorra: „Ra, ra.“ Men í somu løtu, hann gloppaði nevið, misti hann ostabitan.

Revurinn sat beint niðri undir, og hann loftaði honum.

„Ja, tú hevur næstan alt, sum skal til fyri at vera kongur,“ segði revurinn. „Tað einasta, tær tørvar, er skil.“

Hann, ið lumpar onnur

Ein lítil smádrongur var einsamallur úti og koyrði í toki. Alla tíðina stóð hann og hugdi út ígjøgnum tað opna vindeygað at síggja so nógv sum gjørligt. Og har var nógv at síggja hjá einum drongi, sum ikki hevði verið úti og ferðast fyrr.

Allastaðni, har tokið steðgaði, fór fólk av, og onnur komu upp í aftur. Tá ið tokið steðgaði aðru ferð, kom ein stórir drongur inn. Hann fór eisini yvir til vind-eygað til tann lítla drongin og hugdi út. Men hetta keddist hann skjótt av og fekk nú hug at arga tann lítla.

Alt í einum skræddi hann húgvuna av tí minna dronginum og blakaði hana út ígjøgnum vindeygað. Tað vil siga, tann lítli helt hin stóra blaka hana; men hann gjørði tað kortini ikki. Hann hevði bara skundisliga krógvað hana aftan fyri bakið.

Pilturin fór at gráta.

„Grát ikki, lítli mín,“ segði tann stóri drongurin, „eg kann lættliga fáa tær húgvuna aftur bara við at bríksla.“

Hann bríkslaði og rendi armin út ígjøgnum vind-eygað, og sanniliga stóð hann aftur við húgvuni í hondini.

„Har sært tú sjálvur,“ segði hann, og gav tí lítla húgvuna aftur, „hatta er einki at knarra um.“

Tann lítli drongurin tagnaði og fór at flenna.

„Skulu vit royna eina ferð aftrat?“

Hann reiv húgvuna av høvdinum á tí stóra og blakaði hana út ígjøgnum vindeygað.

„Bríksla nú,“ segði hann.

Men tann stóri bríkslaði als ikki. Hann rýmdi, og tað tóktist, sum hann var illur.

Hetta fataði pilturin ikki, og hann skilti heldur ikki, at fólkinum í tokinum flentu; men tað gert tú kanska.

Heimakrákan

Ein maður hevði eina heimakráku. Hvørt kvøld fleyg hon niðan fyri húsini hjá okkum. Og so setti hon seg í skýmingini á snórapelan at sova. So bleiv eg so góður við hana og gav henni ein bita at eta so av og á.

Kráka er so takksom, at hon etur alt tað, sum hon fær. Ringasta var tað, at hon tók so illa toyklemmur.

So ein dagin vit sita og eta døgurða, hyggur omma mín út og fer at smílast. So hugdu øll; tá sóu vit tað, sum eg haldi, at eingin hevur sæð fyrr: Krákan sat í mat-húsinum hjá starunum við narrisuttu í nevinum. Eg bað pápa mín alt í einum skunda sær at taka mynd av henni, og tað eydnaðist.

Hin ótolni urtagarðsmaðurin

Í Tórshavn vóru tað einaferð tveir urtagarðsmenn. Teir høvdu hvør sín urtagarð. Annar garðurin var væl eldri og tí eisini meiri arbeiddur. Trøini í honum vóru væl størri enn í hinum, og lok sást ikki.

Tann maðurin, ið átti hin garðin, arbeiddi eisini dýgliga; men hann hevði meiri stríð við lokinum, og trøini vóru heldur ikki so stór. Hann hugsaði um, hvussu hann skuldi fáa trøini at vaksa skjótari í sínum urtagarði, tí hann var so ótolin og eitt sindur øvundsjúkur inn á hin mannin.

At enda fann hann upp á ráðini.

Hann visti, at trøini vuku í hinum ovara endanum; men um ein samstundis fekk tey at vaksa eins nógv í hinum niðara, so átti at bera til.

Hann tók so og loysti trøini so varliga, lyfti tey eitt sindur upp og legði undir, so tey ikki duttu niður aftur.

Nú ætlaði hann, at rótin skuldi skunda sær at vaksa niður aftur í jørðina.

So varð eisini.

Glaður var hann og lyfti aftur meira; men hvat nú! Øll trøini doyggja. Hann royndi eitt og annað, men tað segði tað sama.

Nú varð maðurin so harmur, at hann ikki tímdi at rækja urtagarðin. Skjótt breiddi lokið seg um allar blómurnar og køvdi tær. Soleiðis køvdist urtagarðurin.

Mánin í spannini

Lítli Óli fekk ov mikið eftirlæti. Hann fekk alltið loyvi at gera, sum honum lysti, og hann fekk alt, ið hann peikaði á. Eitt kvøldið vildi Óli ikki fara í song. Sólin var langt síðani farin til víða, og klokkan var nógv. Men Óli fekk alltið lov at gera tað, sum hann hevði hug til.

Úti í urtagarðinum, har Óli búði, gekk húskallurin og gav blómunum vatn. Óli slapp sær útum og hugdi at. Mánin skein og glampaði á vatnið í einari spann, sum húskallurin hevði sett frá sær. „Páll! Gev mær handa mánan, sum liggur í spannini!“ segði Óli. „Nei, Óli, tað kann eg ikki,“ svaraði Páll. „Sigur tú nei! EG skal siga tað fyri mamma!“ Og Óli rópti av øllum alvi: „Mamma, mamma! Páll er so óreinur, hann vil ikki geva mær mánan, sum liggur í spannini!“

Mamma Óla hoyrði, hvussu hann geypaði. Hon læt eitt vindeyga upp og rópti: „Mín neyðars, søti drongur! Páll, vilt tú straks gera, sum Óli sigur!“ „Ja, men tygum, tað kann eg ikki! Óli vil hava mánan!“ svaraði húskallurin. „Tað ger tað sama! Ger, sum drongurin sigur! Annars kanst tú ikki vera her longur. So mást tú søkja tær annað starv!“ segði mamma Óla og læt vindeygað aftur.

Óli flenti at Páll og gálvaði. Har stóð Páll og visti ikki, hvat hann skuldi gera. „Nú, Páll, kom við mánanum, ella noyðist tú at fara! Hoyrði tú ikki, at mamma segði tað?“ „Ja, men Óli, tú mást skilja, at tað ber ikki til!“ „Kom við mánanum, ella geyli eg aftur eftir mamma!“ Óli læt munnin upp fyri at rópa.

Men nú spann øðin í Páll. Hann segði: „Ger so væl, Óli, nú skalt tú fáa vilja tín. Har hevur tú mánan hjá tær og eitt sindur av vatni afturvið!“

Og so tók Páll spannina og stoytti alt vatnið niður yvir Óla.

Hví brølar leyvan

Tá ið verðin var ógvuliga nýggj, var málið á leyvuni sum á einum seyði, og tí var hon før fyri at fanga og eta hini dýrini. Ein dagin hildu øll hini dýrini ein fund fyri at vita, hvussu tey kundu spekja leyvuna.

Tey tosaðu leingi, men vistu ikki, hvussu tey skuldu gera. So fekk kaninin eitt gott hugskot: „Eg skal fáa hennara rødd at ljóða sum toruna,“ segði hon, „og so vita vit altíð, nær hon kemur.“

Øll hini dýrini vóru samd um hetta, og kaninin fór undir sítt torføra arbeiði.

„Tygum, leyva,“ segði kaninin, tá hon møtti henni, „systkinabarn tygara livir ógvuliga illa og vil fegin síggja tygum.“

„Hvar er hon?“ spurdi leyvan.

„Fylgist við mær, so skjótt tygum kunna,“ svaraði kaninin, „so koma vit til hennara.“

Og míl eftir míl fylgdi kaninin leyvuni. At enda var leyvan so móð, at hon orkaði ikki at ganga longur, og hon legði seg niður í skugga at sova. So tók kaninin hunang úr einum býfluguhúsi har nær við og smurdi upp á alla leyvuna, meðan hon svav.

Tá býflugurnar komu heim og sóu, at onkur hevði stolið hunangin, gjørdust tær óðar. Tær funnu skjótt leyvuna og lupu á hana og stungu hana, so hon brølaði av pínu. Aftan á tað dugdi hon einki uttan at brøla, og síðan, tøkk fáí hin klóka kaninin, hoyrdu dýrini altíð, tá ið leyvan kom, og so kundu tey renna burtur.

Hann fekk lön sína

Ein fátækur maður stóð einaferð uttan fyri eina matstovu og gnagaði av einum turrum breyðskálki. Tá ið hann var liðugur og ætlaði sær víðari, kom eigarin av matstovuni og kravdi pengar frá honum.

– Meðan tú stóð her og át, fekst tú angan av góðum mati út gjøgnum tað opna vindeygað á matstovu míni, og tað gav tær góðan matarlyst, so tú fekst handan breyðskálkin niður.

Tann fátæki maðurin hvørki kundi ella vildi gjalda nakað, og sum frá leið gjørdust teir nakað reystmæltir. Sum vanligt í slíkum føri kom fólk saman at forvitnast. Nøkur hildu við eigaranum av matstovuni, meðan onnur hildu við tí fátæka manninum.

Tá kom ein dómari har framvið. Hann gekk hátíðarliga, sum tað sømir seg einum rættum lógartulki, sum er á veg í dómhúsið. Hann var víðagitin, tí hann var bæði gløggur og greiður í hugsan og talu. Hann varð nú biðin um at gera av í trætumálinum millum báðar.

Eftir at hava hugsað seg um eina løtu, segði hann:

– Eigarin av matstovuni hevur rætt. Sjálvandi skal maðurin gjalda. Men eg leggi pengarnar út fyri hann!

Við hesum orðum dróg hann ein vælfyltan pengapung úr lummanum og risti hann fyri annað oyrað á eigaranum av matstovuni:

– Her er gjaldið! Maðurin fekk angan av matinum hjá tær, og tú fært ljómin av pengunum hjá mær!

Ein hundasøga

Ein gomul kona átti ein góðan og klókan hund. Tey vóru vinir og samdust væl; bara eitt vóru tey ósamd um. Tað var ein góður hvílustólur, sum stóð í stovuni. Bæði hundurin og konan vildu fegin sita har; men hundurin var oftast fyrstur.

Konan vildi ikki koyra hann burtur, men so fór hon yvir til vindeygað og rópti: „Nei, hygg kettan!“

Tá leyp hundurin altíð til hennara, og konan skundaði sær í stólin.

Men ein dagin kom hundurin inn og sá, at konan sat í stólinum. Hann fór spakuliga yvir til vindeygað, hugdi út – og so fór hann at goyggja og skapa sær, so tað stóð eftir.

Konan sprakk har yvir, kannst tú ætla. Hon sá einki, men tá hon snúði sær á aftur, lá hundurin og fekk sær ein lúr.

Heimakrákan og aðrar søgur.
© Føroya Skúlabókagrunnur.
Savnað og lagt til rættis hava
Ása Ellefsen, Doris Hansen, Annika Højgaard og Sigrun Nolsøe.
Uppseting: Ljóð og myndir.
Prentumsiting: Hestprent.
Føroya Skúlabókagrunnur 1992.

Føroya Skúlabókagrunnur